

abunde administrentur. Quam scilicet obedientiam, satis pauperem peneque destructam, cuidam filio nostro domno Seguno reformandam commisimus. Hic vero eam aliquantulum cum quodam fratre Fulcheno, quem sibi ad hoc concesseramus, ædificavit, ibique vineas et terrulas, prout potuit, acquirere studuit. Qua jam tandem restituta, et tam exterius quam interius restructa, deinceps ad cameram respondebit. Nos ergo volumus ac præcipimus ut quicumque hanc tenuerit obedientiam, in die anniversarii, sicut jam diximus, perpetue plenam conventui exsolvat refectionem. Cuidam etiam fratri nostro, domno videlicet Petro Glocensi, qui pro hujus loci utilitate plurimum laboravit, hoc in eadem obedientia concessimus, ut in die anniversarii sui plenaria in omnibus administratio ex ipsa fratribus præparetur, unde a posteris nostris fratribus precatio deposcimus, ne ibidem sæpius hospitando, aliave consueta servitia exinde requirendo, locellus ille devastetur. Quod enim parum est, ut vulgo dicitur, de parvo dolet. Quod si fratri res suæ super hoc abundaverint, charitatis officia impendere non recuset. Aliud etiam jam olim ordinaveramus, ut scilicet de obedientia S. Hippolyti relectio fratrum conventui in cathedra S. Petri, qui fuit dies consecrationis nostræ, quandiu viverem, annuatim præberetur, sed post decessum anniversario nostro deputaretur. Verumtamen quia de hoc jam aliter disposuimus, volumus ut in eadem die cathedra scilicet B. Petri, semper hæc administratio fratribus offeratur. Domnum autem abbatem successorem nostrum, Patrem ac dominum meum, quem divina misericordia ex alto cum grege sibi credito visitet et protegat, gemens deprecor, humiliterque in Deo, ac per Deum, et propter Deum obsecro, quatenus illas Dei famulas mundana pompa exutas, pro suarum salute animarum, ad Dei laudes Marciniaci congregatas, ipse fovere, amplecti, sustentare, locumque ipsum cum omni charitate informare dignetur. Li-

A cæt enim usque ad nostra tempora feminarum congregatio minime haberetur in hujus loci consortio, istas tamen prius quidem non multas, postea vero adeo multiplicatas, nostris diebus ad sacræ religionis habitum suscepimus, locumque ædificavimus; quarum quicumque miseratus fuerit, misereatur ei Deus, hic et in futuro. Ipsum etiam dominum scilicet abbatem per eundem Deum, et Dominum nostrum supplex deprecor, gemens commoneo, ut vos, qui mihi supervixeritis, benigne, paterne, charitative tractate, et diligere dignetur, vos autem omnes in Christo filii mei filiæque tam præsentis quam absentes, quicumque nostris temporibus ad hunc sacrum ordinem venientes, pro vestrarum salute animarum, mihi qualicunque peccatori vos ipsos tradidistis, nostroque arbitrio corpora et animas vestras supposuistis, absolvat vos et nos omnipotens Deus ab omnibus peccatis, præteritis, præsentibus, et futuris. Absolvat vos, inquam, omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus, trinus et unus Deus. Quem ego cõfiteor, et confessus sum, trinum personaliter, unum naturaliter, atque potentialiter. Cui omnipotenti Deo, ego reus et peccator, confiteor me nimis et nimis peccasse in cogitatione, locutione, et opere. Mea culpa. Ipsius misericordie vos commendo, eumque genu tenus invoco ut vos benedicat, vosque dextera sua protegat, et meritis ac precibus beatissimæ Dei genitricis Mariæ, beatorum apostolorum dominorum nostrorum Petri et Pauli, quibus ligandi atque solvendi jus permisit, omniumque sanctorum suorum intercessionibus vos et nos ad vitam perducatur æternam. Ubi tandem nos de vobis, vosque de nobis gaudere in perpetuum mereamur, Ipso præstante qui in Trinitate perfecta vivit et gloriatur Deus, per infinita sæculorum sæcula. Hæc autem scedula domino futuro abbati coram conventu recitetur, postquam Deo volente, sedem regimenque cum pace suscepit.

Quid beatus Hugo narraverit in capitulo vigilia Natalis Domini.

(Ex Petro Venerabili, lib. 1 Mirac., cap. 15.)

Mos est ejusdem monasterii (Cluniacensis) nati-
tatem Salvatoris cæteris solemnitatibus singulari
affectu devotius agere, et cantuum melodis, lectio-
num prolixitatibus, cereorum multiplicium accen-
sionibus, et, quod longe præstantius est, speciali
devotione, multaque lacrymarum profusione, cum
angelicis spiritibus alacriter solemnizare. Qua tempo-
ris revolutione redeunte, fratres more solito se
suaque omnia paraverunt, et ecclesias ornando alia-
que monasterii loca aptius componendo, intus et
extra festivi apparere satagebant. Supererat adhuc
beatus ille ac venerabilis pater Hugo, ultimo senio
morti quidem corporeæ, sed et vitæ post mortem

D æternæ vicinus. Qui jam instante ipsa solemnitate,
capitulum ubi fratres convenerant ingressus, hæc
ad omnes protulit verba: Noveritis, fratres, Jesum
benignum salvatorem nostrum suæ nativitatibus ve-
stræque liberationis solemnibus interesse disposuisse,
vestræque devotionis obsequium multo cum gaudio
præstolari. At contra sciatis nequam hostem vestræ
felicitati invidentem laborare, quatenus aliquas te-
nebrarum suarum nebulas tanto, si possit, splendori
intermisceat, tantæque festivitatis gloriam saltem
quantulumcunque imminuat. Frater enim (ait) qui-
dam, se utique dans intelligi, hac ipsa nocte vi-
dit ipsius misericordie matrem, perpetuam [at,

perpetuo] Virginem, Filium quem presenti nocte genuit, dulcissimo gremio continere, eique sanctorum angelorum multitudinem, cum immenso lumine astare. Lætabatur autem idem Deus puer, et immenso gaudio exultabat, atque cordis lætitiâ gestu gloriosi corporis, et ipsarum plausu manuum demonstrabat. Et conversus ad Matrem, aiebat ad illam: « Cernis, Mater, noctem quæ imminet, meæ nativitatis gaudis illustrandam, in qua et prophetarum oracula et angelorum præconia renovabuntur, et meo de te exitu omnia simul cœlestia atque terrestria lætabuntur? Ubi est nunc hostis damnati perfidia, ubi ejus potestas, qua ante hoc singulare gaudium mundo dominabatur? » Quo ille impudens audito, de latibulo suo egressus a longe se præsentabat, et ignominiose deturpatus, cum multo planctu atque ejulatu, ut admitteretur orabat. Quod eo voto dicebat, ut tantæ claritatis gaudia quibus invidebat, suo more vel in aliquo obfuscare valeret. « Et si, ait, in nulla ecclesiæ parte admittor, in aliquo saltem reliquarum officinarum loco suscipiar. — Vade, ait, Filius Virginis, fuscifer, et ne te mea potentia præjudicatum lameris, tenta quod poteris » At ille solutus, arcum capituli petiit, et ingredi conatus non potuit. In tantum namque et se tumidum, et capituli introitum angustum invenit, ut nullatenus intrare valeret. Vere vetusta superbiæ peste inflatus, per humilem aditum transire non poterat, quia non idem aditus superbum erectum et humilem capit inclinatum. Inde ad fratrum dormitorium gressum convertit, et

A phantasiis solitis eos se posse inquietare confidens, introire tentavit. Sed eadem grossitudine sua ab ostio repulsus recessit. Postremum ad refectorium nocendi spem contulit, ibi propter aliquantam corporum curam, majorem suspicatus mentium incuriam. Ibi etiam tot obices divinatorum ex lectione verborum, tot trabes ex devotionibus auditorum, tot repagula offendit ex charitate sibi servientium, ut nullo modo ultra procedere prævalens, retro cogere retur redire. Sic quoque ab omnibus monasterii officinis rejectus, a conspectu pussimi Redemptoris et gloriosæ Virginis Matris, cum ea qua dignus est confusione, pestifer ille recessit. Cauti igitur estote, et immensas gratias omnipotenti ac misericordissimo Salvatore agite, qui et nequissimum hostem a vobis expulit, et ipse nobiscum [al. vobiscum] festum suum celebraturus remansit. Hæc a sancto viro fratribus dicta, furentium adversus locum ipsum malignorum spirituum ostendunt nequitiam, ac Domini eundem protegentis clementiam. Qui nequam hostes quamvis universis generaliter insidiarentur, noviter tamen conversis amplius infesti instabant. Dolebant quidem veteranorum profectibus invidentes, sed tironum superaddita conversione, quasi recenti suscepto vulnere, acrius indignabantur. Et velut longi temporis desperatione, prioris prædæ spolia postponentes, contra ea quæ ab oculis rapiebantur, longe vehementius accendebantur. Hinc adversus novitios bella valida commovebant, hinc tentamentorum diversis telis armati, totis eis conatibus insistebant.

DONATIONES PIÆ

CLUNIACENSIBUS FACTÆ SUB REGIMINE SANCTI HUGONIS.

I.

Charta Pontii comitis de abbacia Moisiacensi Clunaco subjicienda.

(Circa an. 1060.)

[*Gall. Chr. nov., Instrum. I, p. 57*]

Quamvis apostolica pronuntient verba quod non sit nisi a Deo potestas, aliqua tamen de reprobis sermo divinus per prophetam indicat, dicens: *Ipsi regnaverunt, sed non ex me; principes exstiterunt, et non cognovi.* Idcirco Pontius Tolosanæ urbis comes, ne in numero male regnantium a justo arbitrio Deo districte quasi non ab eo agnitus dijudicer; communi ac salubri consilio uxoris meæ Adalmodis comitissæ, ac principum mihi subditorum, venerabilis scilicet Bernardi Caturensis episcopi, necnon Gausberti abbatis nominati, Willelmi quoque, ac Fulconis fratris ejus consultu decrevi ut abbacia S. Petri Moisiacensis cœnobii, quam ego hactenus, et parentes mei, seu prædecessores mei comites Tolosani, de manibus regum Francorum visi sumus in fori jure habere et possidere, deinceps in Dei servitio rectius

C diligentiusque custodiatur. Quapropter volo ut cunctis meis successoribus pateat, quod ego prænominatam abbaciam S. Petri Moisiacensis cœnobii omnipotenti Deo, et sanctis apostolis Petro et Paulo dimitto, necnon et seniori charissimo domno Hugoni abbati Cluniensi, sive cunctis successoribus suis in loco Cluniacensi futuris, secundum Regulam S. Benedicti ordinandam in perpetuum trado coram testibus. Si quis autem parentum vel successorum meorum, aut quicumque hominum post finem meum, sive post discessum Gauzberti principis illius, qui secundus a me in abbacia illa nunc esse videtur, et abbas vocatur, hanc meam cessionem dirumpere quocumque modo adtentaverit, quod fieri omnino sub obtestatione iudicii Dei prohibeo, omnipotentis Dei virtute examinandum, et papæ Romano, necnon et Francorum regi ad quorum tuitionem præfatus locus Moisiacus pertinet, distringendum relinquo. Ego vero hanc inscriptionem cessionis in manu jam dicti abbatis domni Hugonis, adstante omni conventu ejusdem monasterii, cui præest, mea electio-